

Merkitys on merkitys on merkitys ...

Ian Douglas: Film and Meaning: An Integrative Theory. Ed. Horst Ruthrof. Murdoch: Continuum Publications and Film & Television Institute 1988.

Vaikka elokuvan ontologian ja merkitysprosessien luulisi olevan filosofinen kysymys jos minkä, varsinaiset elokuvan filosofiset kokonaisesitykset voidaan melkein laskea yhden käden sormin. Viimeisimpänä yrittäjänä muistetaan Ian Jarvie, jonka *Philosophy of the Film* kuitenkin sortui filosofien helmasyntiin, yhteismitattomien ismien vastakkainasetteluun.

Ian Douglas edustaa puolestaan Suomessa suhteellisen satunnaisesti tunnettua australialaista elokuvateoriaa, joka kuitenkin useimmiten liikkuu teoriakehittelyjen etunenässä. Douglas oli vain nelikymmppisenä vuonna 1983 kuollut filosofi ja tutkija, jolle myönnettiin postuumisti tohtorinarvo juuri *Film and Meaning* -teoksen perusteella.

Kesken jääneen teoksen on toimittanut nykyiseen muotoonsa työn ohjaaja, Horst Ruthrof, muutamien kollegojensa kanssa, ja ainakin esipuheen mukaan tutkielman tarkastaja, elokuvafilosofinakin tutuksi tullut professori Stanley Cavell suitsutti sitä kunnianhimoisuudesta ja perinpohjaisuudesta.

Douglas liikkuukin varsin suvereenisti filosofian eri suuntauksissa: tarkastellut merkitysteoriat ulottuvat logiikasta nominalismiin ja fenomenologiaan, Wittgensteinista Peirceen, Ricoeurin ja Anthony Wildeniin. Suomalaislukijan nurkkapatriotismia ruokkii etenkin Jaakko Hintikan näkyvä mukanaolo; hänelle on uhrattu lähes kokonainen luku.

Filosofit Douglas näyttää tuntevan perin juurin - joskin hieman ihmetyttää Heideggerin, postfilosofien esi-isän poissaolo merkitystä ja subjektia pohtivasta teoksesta. Sen sijaan elokuvan teoriahistoriaa hän näyttää tuntevan valikoituneemmin, eikä itse asiassa pane paljonkaan painoa eri teoreetikoiden edustamien suuntauksien peruspremisille. Tarkoituhakuisuus näyttää sanelleen käsitellyt teoriat.

Ehkä omituisin aukkopaikka teoksessa on Douglasin näkökulma jälkistrukturalismiin; teoksen otsikon kuvittelisi ilman muuta liittyvän 1970- ja 1980-lukujen vilkkaaseen keskusteluun tekstualismista ja kontekstualismista, signifiikaation liukumasta ja intersubjektiviisuuden edellytyksistä. Douglas on kuitenkin jotensakin juuttunut hjelmsleviläiseen denotaatioon ja konnotaatioon sekä niiden filosofiin vastineisiin, ekstensionaaliseen ja intensionaaliseen merkitykseen. Lacaniin teoksessa kyllä viitataan useastikin - vaikka kirjoittajan tapa käyttää käsitettä 'the Real' tämän kohdalla aiheuttaa lievää epämurkuvuutta lukijassa - mutta eipä juuri hänestä

juontuvaan elokuvallisten merkityksen pohdintaan.

On vaikea sanoa, mitkä kesken jääneen tutkimuksen lopulliset tavoitteet ovat olleet, ja mikä on ylipäätään "alkuperäistä" Douglasia, mikä toimittajien lyhentelyn ja organisoimisen seurausta. Tällaisenaan teoksen argumentointi vaikuttaa joka tapauksessa liian epäsystemaattiselta, jotta ainakaan allekirjoittaneelle olisi selvinnyt Douglasin "integroidun teorian" lopullinen luonne. Hyvä johdanto kuitenkin filosofian merkitysteorioihin asiasta kiinnostuneille.

Veijo Hietala